

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. II. Præcipuæ objectiones sovuntur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

quæ autem regio illa sit, nihil certi definiri A
possit.

Prima pars hujus assertionis est omnino cer-
ta: Tam quia Genes. 2. in textu Hebraico, &
translatione Septuaginta Interpretum dicitur:
Plantavit Dominus Deus paradisum in Edem ad Ori-
entem: Tum etiam, quia ut discit D. Tho-
mas 1. parte quaest. 102. art. 1. *Paradisus conve-*
nienter in parte Orientali dicitur situs, quia creden-
dam est, quod in nobilissimo loco totius terra sit con-
stitutus: cum autem Oriens sit dextra cæli, ut patet
per 1. libro solum in 2. de celo, dextra autem sit nobi-
lissimam partem, conveniens fuit, ut in Orientali
parte paradisi terrenus insitueretur ad Deo. Unde
Isidorus in lib. Echimol. dicit, quod Paradisus
est locus in Orienta partibus constitutus. Hinc Ex-
positores historici perhibent, quod omnia aroma-
ta sua viliissimi odoris circa loca maris orienta-
lia, seu Indiarum nascantur, utpote quæ paradi-
so terrestri sunt magis vicina. Alij verò obser-
vant cum S. Thoma 2. 2. quaest. 84. art. 3. ad
3. inde ortam fuisse consuetudinem orandi ad
Orientem: nimirum quia versus eam partem
paradisus terrestris, per quem spiritualis signi-
ficabatur, conditus fuit.

Secunda verò pars licet non sit ita certa, ac
precedens, est tamen valde probabilis: nam li-
cet sub Equinoctiali & Zona torrida multa re-
perita sunt temperata ac fertiles regiones, illa
tamen ex natura rei non sunt hujusmodi, sed ex
accidenti aliquo, ut ex opacitate ingentium ar-
borum, aut ex leni ventorum flatu, ardorem So-
lis temperant: Sed paradisum in loco omni-
um amenissimo, & ex natura rei temperatissi-
mo plantatum fuisse decet: Ergo nec sub Æqui-
noctiali, nec sub Zona torrida, sed sub Zona
temperata conditum esse verisimilius & proba-
bilis est.

Denique quod regio illa orientalis, in qua pa-
radisus plantatus est, certo designari nequeat, ex
eo patet, quod nullæ sint ad hoc indicandum nisi
levissima conjectura. In primis enim quod ali-
qui dicunt, Paradisum terrestrum in Mesopota-
mia fuisse conditum, eò quod juxta textum He-
braicum, & versionem Septuaginta, dicatur
plantatus in Edem ad Orientem, & Edem fuerit
regio Mesopotamiae, ut colligitur ex 4. Regum
19. frivolum est: quia hoc Edem Paradisi longè
diversum est ab Edem Mesopotamiae, cum E-
dem Paradisi cum quinque punctis, Edem verò
Mesopotamiae cum sex scribatur, ut lingua
Hebraice periti observant. Addo quod in ipso
Paradiso oriebatur fluvius, qui inde divideba-
tur in quatuor capita, quorum nomina sunt Eu-
phrates, Tigris, Phison, & Geon: At in Mesopota-
mia nullus ejusmodi fluvius oritur: fluunt
quidem per Mesopotamiam Euphrates & Ti-
gris, sed non ibi oriuntur, sed in Armenia fontes
suos habent: Phison verò & Geon, neque in E
Mesopotamia fontes habent, neque in ea ullo
modo reperuntur: nam ut infra ostendemus,
Phison & Geon sunt Nilus & Ganges, quorum
primus alluit Ægyptum, secundus verò transit
per Indiam. Ergo Paradisus terrestris in Mesopota-
mia non fuit conditus.

Nec magis firmum aut solidum est, quod alij
dicunt, nimirum Paradisum terrestrum propè re-
gionem Damascenam fuisse plantatum: quia (in-
quirit) constans Hebræorum & plurimum ex no-
stris traditio est, Adam esse formatum in agro
Damasceno ex *Adamah*, hoc est terra rubra, qua-

lis dicitur esse terra Syriae & Armenia: verifi-
mile autem est, Adam propè paradisum terre-
stem, in quem postea introductus est, fuisse con-
ditum. Non, inquam, hoc magis habet firmita-
tis: tum quia non est omnino certum, Adamum
formatum fuisse in agro Damasceno: ait enim S.
Anastasius Sinaita homil. 9. in Hexam. ignorari
locum, ubi Adam compactus fuit, tum etiam
quia esto quod Adam in agro Damasceno condi-
tus sit, non rectè inde colligitur, Damascenam
regionem proximam esse paradiso: cum tam fa-
cile Deo fuerit, Adamum ex remoto, quam ex
propinquo loco in paradisum transferre.

Demum valde incertum est quod alij asserunt, 12.
nempe paradisum terrestrum in Indocytia fuisse
positum, inter Indum & Gangem, prope Ace-
sinem fluvium, eo loco, quo Hieroti celebri a-
mini conjungitur: quia ibi plurimæ sunt ficus In-
dicæ, ex quarum folijs, quæ miræ sunt magnitu-
dinis, dicunt primos parentes fecisse sibi perizo-
mata, quæ Genes. 3. memorantur. Hanc enim
conjecturam levissimam esse, convincit, quod
ficus Indica per totam Indiam, etiam ultra Gan-
gem progerminat.

ARTICULUS II.

Præcipua objectiones solvantur.

Obijcies primò contra primam conclusio- 13.
nem: Quod dicitur Genes. 3. de ambulatione
Dei in paradiso post meridiem, non potest in
sensu proprio & literali intelligi, cum Deus in-
corporeus sit: Ergo nec alia, quæ de paradiso
Scriptura capite præcedenti refert, sed ea ne-
cessario ad sensum spiritualem & mysticum per-
trahi debent.

Respondeo primò negando Antecedens: Nam
deambulatio illa facta est per Angelum, Dei
personam representantem in corpore assum-
pto, ut docet D. Gregorius lib. 28. Moral. c. 3.

Respondeo secundò, dato Antecedente, ne-
gando Consequentiam: cum enim Deus sit in-
corporeus, nequit ejus deambulatio intelligi
corporaliter, quæ facta per ipsum, nullo assum-
to corpore, sine maximo absurdo & inconveni-
enti: At nullum absurdum & inconveniens se-
quitur, quod de paradiso corporali & visibili
intelligantur ea, quæ describit Moyses Genes.
2. & 3. ut ex infra dicendis patebit.

Obijcies secundò: Apostolus 1. ad Corinth. 12. 15.
scribit se raptum fuisse in tertium cælum, & con-
tinuò id ipsum repetens, dicit se raptum in para-
disum: igitur non in terra sed in tertio cælo est
paradisus, ut docuit Origenes supra relatus.

Respondeo non esse eundem paradisum in quo
Adam fuit positus à Deo, ac in penam peccati
ab eo expulsus, & in quem raptus fuit Paulus: ut
rectè docet commentarius S. Ambrosii ascriptus
in c. 6. prioris ad Corinth. Nam hoc nomen *Para-*
disus, æquivocum est, & tripliciter in Scriptura
usurpari solet, primò pro loco amenissimo, in
quo Adam ante peccatum fuerat positus: secundò
pro cælesti patria, in qua Sancti locentur, &
Dei visione perficiuntur: tertio pro ipsa clara
Dei visione, ubicunque sit, sive in cælo, sive in
lymbo inferni: unde Christus dixit latroni Lucæ
23. *Hodie mecum eris in paradiso*, id est in visione
Dei, quamvis eo die uterq; ad lymbum descen-
derit. Quando ergo Apostolus dicit se raptum
fuisse in paradisum, nomen paradisi in secundo,
vel tertio, non verò in prima acceptione usurpat.

Obijcies

18. Obijcies tertio contra secundam conclusionem: Genes. 2. dicitur, *Fluvius egrediebatur de loco voluptatis ad irrigandum paradysum, qui inde dividitur in quatuor capita*: At hic fluvius non erat alius quam Oceanus, ut ait Damascenus lib. 2. fidei cap. 9. Ergo cum Oceanus non procedat ex aliquo terra loco determinato, sed totam terram alluat, tota terra floribus, plantis, arboribusque distincta & ornata erat paradysus terrestris, non verò locus aliquis particularis in parte orientali situs.
19. Confirmatur: Quatuor flumina, in qua dividitur dicitur fluvius, qui procedebat de paradiso, non in aliquo loco determinato, sed in diversis orbis partibus habent manifestas origines, ut patet de Euphrate, & Tigri, quæ in montibus Armenia majoris suos fontes & origines habent: Ergo paradysus non est aliquis locus determinatus, sed tota terra, ut floribus, plantis, & arboribus ornata.
20. Ad objectionem respondet D. Thomas in 2. dist. 17. quaest. 3. art. 1. ad 4. *quod primum principium illorum fluminum, sicut & cæterarum aquarum est Oceanus, sed principium proximum est fons ille qui in illa parte terra surgit*; sicque interpretatur auctoritatem Damasceni.
21. Ad confirmationem respondet ibidem ad 5. & 1. part. qu. 102. art. 1. ad 2. si aliqua ex illis quatuor fluminibus nunc habent distincta principia suæ originis hominibus nota, revera non esse illa prima capita, à quibus primam originem & generationem ducunt, sed prius oriri à fonte paradisi, & postea sub terris abscondi, & post longum cursum iterum in illis locis erumpere, ut in alijs fluminibus id sæpe contingit. Quæ responsio est etiam Augustini 8. de Genes. ad litt. c. 7. Moysis Barcephæ 1. de paradiso c. 2. r. Epiphanijs, Theodoret, Ruperti, & aliorum.
22. Obijcies quartò: frustrà paradysus in regione orbis determinata fuisset à Deo conditus: quippe qui nulli usui esset futurus; cum non ignoraret Deus hominem peccaturum, & ex eo loco proficiendum.
23. Respondeo, non frustrà conditum paradysum, quamvis Adam modico tempore in eo habiturus esset, sed hoc non obstante fuisse conveniens ut à Deo conderetur. Primò quidem; quia licet non magno usui fuerit homini ad habitationem, fuit tamen ei maximæ utilitati ad intelligendum, quot quantisque bonis careret, ac esset privatus propter inobedientiam; & ut recordatio amillæ tam amoenæ ac beatæ habitationis ingenium in eo dolorem commoveret. Deinde voluit Deus, ut esset in terris aliquid corporeum & visibile, quod incomparabilem paradisi cælestis pulchritudinem adumbraret, & in quo tanquam in imagine ejus excellentiam intueremur; unde juxta Abulensem, Guilelmum Parisiensem, & alios, paradysus dicitur, *quasi parans Dei visum*. Tertio, Deus non trahat hominem ex præscientia futurorum, hoc est secundum ea, quæ aliquando facturus est, sed secundum præsentem ejus statum: quamvis igitur præsciret peccaturum hominem, tamen quia status innocentia, in quo eum creaverat, poscebat locum habitationis ejus esse singularis & eximia pulchritudinis, atque amenitatis, idcirco consentaneum fuit condere paradysum terrestrem, ut potè locum felicissimo illi hominis statui respondentem. Quarto si non frustrà datum fuit homini, ut posset non peccare, & ut originali justitiâ insignis esset, quam-

vis non ignoraret Deus hominem peccaturum, & morturum, ac dona illa eximia brevi amitturum; profecto nec frustra dici debet conditus paradysus terrestris, tamen à Adam modico tempore in eo habiturus esset. Addunt alij nunc etiam usum esse aliquem paradisi, cum in eo Henoch & Elias habitare credantur, & habitaturi usque ad adventum Antichristi: sed de hoc infra art. 8.

ARTICULUS III.

Quem situm, seu altitudinem habeat paradysus terrestris?

Hæc quaestio plena est obscuritatis & difficultatis, scriptoribus inter se maxima opinionum varietate dissidentibus; quibusdam etiam miramur, seu verius dicam, incredibilia de paradisi situ seu altitudine asserentibus. Nam Strabus in Genesim, & Beda, ut communiter existimavit, & refert D. Thomas infra qu. 102. art. 1. ad 1. docent paradysum usque ad lunarem circumferentiam pertingere: Damascenus lib. 2. de fide cap. 11. dicit illum esse omni terrâ excellentiorem: Rupertus lib. 1. de Trinit. cap. 37. asserit eum fuisse cælo proximum. Basilius in libro de paradiso in editiori quodam situ illum collocat: ait enim, *locum hunc fuisse creaturæ omni antecellentem, pulchritudine admirabilis, in arduo positum; quibus tenebris obscurari præ altitudine non posset; omnium ortu siderum irradiatum, & undiq; lumine circumfusum; annuarum tempestatum jucundissimâ temperie præditum; limpidissimæque aere circumfusum*. Demum Alchimus Avitus libro 1. carminum de initio mundi cap. 9. de paradisi situ ita cecinit:

*Ergo ubi transmissus mundi caput incipit Indis,
Quo perhibent terram confinia jungere caelo,
Lucus inaccessa cunctis mortalibus aere
Permanet.*

Ab hac opinione non multum recedere videtur Toftatus, qui in 2. cap. Genes. quaest. 9. & in 3. cap. ejusdem libri quaest. 107. affirmat, paradysum non pervenire quidem usque ad orbem Lunæ, sed excedere tamen oras & terminos hujus nostri aeris turbulenti, atque caliginosi, & esse supra regionem aeris; demumque in tertia regione aeris esse locatum, celsioremque esse omnibus alijs terræ montibus, ad minus viginti cubitis.

Fundamentum horum Authorum triplex est. Primum, quia à paradiso exeunt quatuor flumina universam terram irrigantia: ad hoc autem necessarium est, locum paradisi esse altissimum. Et quam rationem attigit Moyses Barcephæ libro de paradiso cap. 9. his verbis: *Afferimus eam terram, in qua est paradysus, altitorem multo, sublimioremque existere hæc, quam nos colimus: id enim ita se habere, indicio sunt quatuor illa grandis flumina, quæ orta in paradisi terra, per hanc nostram ab illa diversam feruntur.*

Secundum, quia paradysus debuit esse locus saluberrimus, subindeque liber à ventis & vaporibus terræ: Ergo in altissimo loco debuit esse constitutus.

Tertium, quia verisimile est ita esse situm, ut à qua diavij ad illum pervenire non poterint, alioquin eum destruxissent: Sed aquæ diavij quindecim cubitis super omnes excellos montes terræ assenderunt, ut dicitur Genes. 7. Ergo oportet